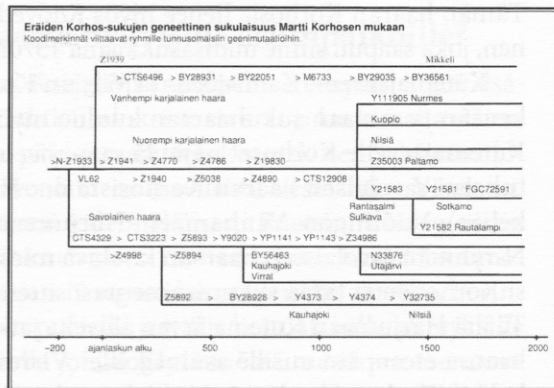

Korho ja Korholaisuus

Hannu Korhonen, Orimattila
Martti Korhonen, Mikkeli

Korhonen on suomen yleisin sukunimi, mutta kaikki Korhoset eivät ole sukua keskenään. On vain monia Korhos-sukuja, jotka liittyy yhteen yhteinen sukunimi. Entä ne sukuhaarat, jotka ovat vaihtaneet sukunimeä syystä tai toisesta, mutta kantavat samoja perintötekijöitä?

Savon ensimmäisessä maakirjassa 1541 mainitaan Korhosia Pellosnimellä (nykyisen Ristiinan tienoilla) kuusi perhettä, Rantasalmella samoin kuusi perhettä ja Vesulahdella (Mikkelissä) ainakin kaksi perhettä. Tämä ei ole kuitenkaan ensimmäinen kirjatieto Korhosista, sillä vuodelta 1500 peräisin olevassa Vatjan viidenneksen verokirjassa mainitaan Korhosia asuvan Sakkolassa. Tämä Korhola on se, joka kansanrunoudessa tunnetaan Suvannonpään Korholana, myöhemmän Metsäpirtin alueella.

Erämaiden asutusvaiheessa 1500-luvun puolesta välistä eteenpäin Korhosia alkaa ilmestyä joka puolelle: Nilsiään, Nurmekseen, Oulun seudulle, Rautalamille, Satakuntaan, Sotkamoon, Sulkavalle, Sääminkiin, Taipalsaareen ja Tavisalmelle. Seuraavalla vuosisadalla Korhosia mainitaan yhä useammassa paikassa: Anjalassa, Ilomantsissa, Kauhajoella, Kurkijoella, Liperissä, pien-Savossa, Ruokolahdella, Ruotsin suomalaismetsissä, Salmissa, Satakunnassa, Sievissä, Suomenniemellä ja Äyräpäässä.

Monia paikalleen asettuneita Korhosia on mahdollista seurata jo 1500-luvun puolen välin tienoilta lähtien maakirjojen ja muiden verotusasiakirjojen avulla melkoisen luotettavasti. Muutot ovat kuitenkin monesti arvailujen varassa puhumattakaan siitä, että selviäisi, mistä ensimmäinen Korhonen on kullekin paikkakunnalle tullut. Yksityiskohtaisia tietoja on koottu kirjasarjaan **Korho Korhoin Korhonen 1-4**.

Onneksi Korhosia voi ryhmitellä myös isälinjan perimän perusteella. Näin saadaan kaksi isoa ryhmää: karjalainen ja savolainen haara. Heillä on yhteinen esi-isä jossain vuoden 200 tienoilla ennen ajanlaskun alkua. Suuri osa näistä savolaisen haaran Korhosista asuu länsi-Suomessa. Tähän ryhmään kuuluvat muiden muassa Joroisten, Kauhajoen, Kutemajärven, Utajärven ja Virtain Korhoset. Heidän on arveltu tulleen Suomeen ajanlaskun alun tienoilla meren yli Virosta.

Korhosten karjalainen sukuhaara jakaantui ajanlaskun alun tienoilla kahteen osaan. Vanhempaan haaraan kuuluvat Mikkelin Korhoset. Nuorempi haara jakaantui noin tuhat vuotta sitten useaan osaan. Siihen kuuluvat Kuopion, Nilsin, Nurmeksen, Paltamon, Rantasalmen, Rautalammin ja Sotkamon Korhoset. Karjalaisen haaran Korhosten arvellaan tulleen Suomeen Karjalan Kannaksen kautta vuoden 600 tienoilla.

Tämä ryhmittely on tehty geneettisin perustein, mutta alaryhmät on nimetty vanhaisimman tunnetun esi-isän asuinpaikan mukaan. Nämä ovat siis verisukulaisia. Nuoremman karjalaisen Korhos-haaran jakaantuminen ajoittuu samoihin aikoihin itäsuomalaisen sukunimijärjestelmän synnyn kanssa, joten voidaan kuvitella, että heillä sukunimi on periytynyt kanta-Korhosesta isälinjan geenien myötä.

Arvoitus sen sijaan on ja varmaan arvoitukseksi jääkin, miten muut vanhat Korhos-suvut ovat sukunimensä saaneet. Monien uudella ajalla syntyneiden Korhos-sukujen nimihistoria sen sijaan voidaan selvittää tarkastikin. Esimerkiksi Sievin Korhoset eivät ole edellä mainittujen Korhosten geneettisiä sukulaisia. He tulivat Korhosten jälkeen autioituneeseen taloon ja ottivat sukunimen talon mukaan 1600-luvun loppupuolella.

Muitakin sukunimensä Korhosesta joksikin muuksi vaihtaneita on paljon. Ovatko hekin Korhosia, koska ovat Korhosten jälkeläisiä ja kantavat samoja isälinjan geenejä? Esimerkiksi Virroilla jotkut Korhoset vaihtoivat sukunimekseen Kivimäen tai Koivunimen jo 1800-luvun lopulla. Vastaavasti Rautalammin Korhosten jälkeläiset vaihtoivat Sievissä sukunimekseen Knuuttilan talon mukaan ja Pyhäjärvellä muutamassa sukupolvessa Pennasesta Matilaiseksi ja edelleen Hieta-pelloksi.

Sievi on kuvaava esimerkki Korhosten moninaisuudesta, koska siellä on asunut Korhosia, jotka eivät ole geneettisiä sukulaisia keskenään. Tämä antaakin aiheen pohtia ”korhoisuuden” olemusta. Ovatko Korhosia ne, joilla se on sukunimenä? Voivatko Korhosina pitää itseään myös ne, jotka kantavat jonkun Korhos-suvun isälinjan geenejä? Entä muut Korhosten jälkeläiset?

On nimittäin myös sellaisia Korhosia, joilla on äitinsä mukaan sukunimi Korhonen, mutta isä ei ole Korhonen. Samoin ne – ehkä suurin ryhmä – joilla on isänsä peruja jokin muu sukunimi, mutta joiden äiti on Korhosia. Näiden Korhosten tyttärien jälkeläisten asema osoittaa ehkä selvimmin, että ihminen ei oikein voi katsoa olevansa puhtaasti Korhonen eikä oikeastaan minkään muunkaan yk-

sittäisen suvun jäsen, vaan hän liittyy monenlaisin sitein useihin sukuihin, kokonaiseen toisiinsa kietoutuvien sukujen verkostoon.

Paljon on myös sellaisia sukuja, joilla DNA-tutkimuksen mukaan on samat isälinjan geenit kuin Korhosilla, mutta joiden yhteyttä Korhosiin ei tunneta. Näitä on kaikkien Korhos-sukuihin kuuluvien Korhosten lähiosumina. Tällaisia ovat esimerkiksi Kainuun *Mustonen*, Kurkijoen *Veijalainen*, Petsamon *Semenov* (*Semenoja*), Sotkamon *Koskinen* ja Ruokolahden *Luukkonen*. Korhosia vai ei? Jääkö se vain jälkeläisten tunteenomaisen elämyksen pohjalta päätettäväksi kussakin yksittäistapauksessa?

Sukunimemme on niin vanha ja ihmisten ja sukujen vaiheet niin moninaiset, että Korhosten sukulaisuus, korhoisuus, ei aina selviä asiakirjojen tai muistitiedon perusteella. Muutamien sukuseurojen myötävaikutuksella on perustettu yhteishanke, jonka tarkoituksena on saada geneettisen perimän avulla selvyyttä Korhos-sukujen sukulaisuussuhteisiin. Hankkeeseen liittyy sukunimiprojekti Korhonen. Projektiryhmään on ainakin toistaiseksi pääsy vain **Family Tree DNA -yrityksen kautta** geeniperimäselvityksen tilanneilla, mutta vastaavia laajempia julkisiakin ryhmiä on olemassa, esimerkiksi **Suomi DNA Project**. Liity ryhmiiin, jos perimäsi on selvitetty.

Artikkelin tiedot perustuvat pääosin kahteen kirjaan ja DNA-analyysien tuloksiin:

- **Korhonen, H.** (toim.) Rautalammin Korhosten kuusi vanhinta sukupolvea.

Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura, Kuopio 2016.

- **Korhonen, M.** Korho Korhoin Korhonen, osa I: mistä, milloin ja minne.

Omakustanne, Mikkeli 2018.

Saatavana sekä painettuna että e-kirjana esimerkiksi Online-kirjakaupasta

<http://opusliberum.com/kauppa/gorgo-korkoin-gorga-korha-korho-korhoin-korhonen/>.

Tietoja kirjasarjan Korho Korhoin Korhonen 1–4 muiden osien saatavuudesta ja sarjan päivitetystä versiosta on tekijän kotisivulla <http://www.123kotisivu.fi/Korhoant/76104587>.

Suomi-DNA -projektin verkko-osoite on

<https://www.familytreedna.com/groups/finland/>.